

țiile puse în circulație fanteziste și răuvoitoare. O altă problemă dureroasă, dezbătută pe larg, este aceea a conservării arhitecturii populare, în sit sau în muzeu, precum și aceea a demolărilor care continuă și amenință patrimoniul național arhitectural.

Un alt punct pe ordinea de zi a fost avizarea construcției unei clădiri pentru laboratoare la Muzeul Satului. Expunerea greutăților pe care le întâmpină muzeul nu a fost de natură să determine obținerea avizului, CNMASI respingînd

ideea unei construcții moderne, care ar agresa spațiul muzeului.

Cu discutarea proiectului pe baza căruia se reiau lucrările de protecție a ansamblului de la Basarabi (întrerupte în 1977) s-au încheiat discuțiile din cadrul ședinței.

Multitudinea problemelor expuse, pe care Comisia le-a luat în discuție și e dator să le rezolve, dovedesc cît de mult se așteaptă de la CNMASI și, de asemenea, cît de lung și greu este drumul ce urmează a fi parcurs în viitor.

GEORGETA POP

ACTIVITATEA DIRECȚIEI MONUMENTELOR, ANSAMBLURILOR ȘI SITURILOR ISTORICE

Între 1 aprilie — 31 decembrie 1990

Structuri organizatorice. D.M.A.S.I. s-a înființat practic la 1 aprilie, în baza Decretului nr. 91/5 febr. 1990 și a statului de funcțiuni aprobat de Ministerul Culturii, sub forma unui inspectorat. În prezent, raportat la amploarea problemelor din domeniu, personalul a fost dublat (124 salariați, din care aproape 30 din preluări de posturi de la Muzeul Național și Institutul de Arte Plastice, din cele 124 posturi aprobate la data de 1.XI.1990 fiind ocupate 102 posturi). D.M.A.S.I. se compune din trei compartimente de bază: științific, tehnic, administrativ. Ea este organul operativ al C.N.M.A.S.I. și al celor opt Comisii teritoriale înființate în fostele provincii istorice (în lipsa nucleelor operative din județe).

Trebuie precizat că D.M.A.S.I. nu dispune de specialiști în teritoriu, protocoalele de subordonare a specialiștilor în monumente din fostele O.J.P.C.N.-uri discutate cu Comisia Muzeelor și Colecțiilor rămînînd literă moartă, prejudiciile fiind importante.

Baza materială. Conform Decretului 91/1990 au fost preluate cu mari eforturi clădirea din strada Ienăchiță Văcărescu (fostul sediu al D.M.I.A.-D.P.C.N., desființat în 1977), o parte din arhivă precum și biblioteca. De asemenea, s-a transferat o parte din vechiul mobilier, iar cu sprijinul Ministerului Culturii au fost achiziționate trei autoturisme (două de teren), mai puțin aparatură. Din ajutoarele trimise din străinătate D.M.A.S.I. a primit trei mașini de scris, precum și o donație de cărți și publicații de specialitate. Pentru garaj și depozit (foste proprietăți ale D.M.I.A.) D.M.A.S.I. e în proces cu I.A.C. care refuză să ia în considerare Decretul 91/90. Nu

au putut fi preluate șantierele (inclusiv depozitele de materiale) desființate în 1977, ca și aparatura de atelier fotografic preluată de «I. S. Decorativa». Mari dificultăți în activitatea D.M.A.S.I. rezultă din lipsa sau insuficiența dotărilor cu mijloace de comunicare: insuficiente aparate de telefon (luate de ARTEXIM-ROMSTAR), lipsa telexului și telefaxului, precum și o mașină de copiat (xerox).

Asistența C.N.M.A.S.I. D.M.A.S.I. a asigurat desfășurarea tuturor ședințelor lunare ale C.N.M.A.S.I. (prin convocări, pregătire de materiale, invitate colaboratori) precum și a mai multor ședințe ale Secțiunilor de specialitate ale acesteia. A restabilit legăturile cu instituțiile de profil naționale și internaționale. Totodată a conlucrat la elaborarea unor acte normative emise de C.N.M.A.S.I., precum instrucțiunile de urgență și Proiectul Legii Monumentelor, depus în două variante la Ministerul Culturii pentru înaintare la Parlament (realizată relativ recent). D.M.A.S.I. a organizat și Sesiunea de Comunicări din 6—8 decembrie a.c. închinată memoriei lui N. Iorga și a lui G. M. Cantacuzino, Au fost abordate și problemele prioritare ale etapei prezente. D.M.A.S.I. a conlucrat la Expoziția «Spațiul spiritual al satului românesc» deschisă la Muzeul de Artă.

Documentare. Arhivele preluate sînt în curs de organizare, ele nu au putut fi completate. În bibliotecă au intrat donații întâmplătoare pe anul 1990, D.M.A.S.I. neputînd rezolva problema abonamentelor nici interne, nici externe. Materialele documentare primite din străinătate sau aduse de colegii care au fost în depla-

sări nu au fost încă înregistrate. Ele nu au făcut obiectul unor selecții sau prezentări. Este în lucru un program de studii și cercetări pentru perspectivă vizînd aducerea la zi a acestui important sector de activitate. S-au creat însă premisele materiale pentru realizarea unei informatizări a documentării și studiilor științifice.

Evidența. S-a apreciat că paralel cu elaborarea propunerilor de acte normative, cea mai importantă obligație a D.M.A.S.I. este de a reactualiza și publica lista monumentelor istorice. În ciuda lipsei de colaborare dintre compartimente și a dificultăților de conlucrare cu județele, pînă în prezent s-au reactualizat 1/4 din liste, care urmează a fi dezbătute în C.N.M.A.S.I. Restul listelor de monumente urmează a fi încheiate pînă la 15 dec. 1991. În paralel s-a trecut la întocmirea listelor de pierderi constînd din monumente trecute în liste din 1956 și dispărute ulterior, precum și din clădiri susceptibile a primi statutul de monument. În prezent s-au înregistrat pierderile semnificative din aproape 20 de județe. O problemă delicată o reprezintă așezările rurale și siturile arheologice, afectate alert de modalitățile de aplicare a măsurilor de privatizare și modificarea statutului terenurilor agricole, precum și de alte procese (urbanizare, emigrare). S-au pregătit condițiile pentru înregistrarea zonelor urbane ori sătești de valoare cu ajutorul organismelor de proiectare din județe.

Control. În condițiile social-politice prezente conturarea unei mentalități și discipline adecvate în domeniu a constituit o componentă importantă a activității D.M.A.S.I. Au fost efectuate cca 180 deplasări (în medie 4 pe județ) în cursul cărora (alături de operații de inventariere) s-au verificat pe teren documentații și s-au efectuat controale la diverse obiective, constatîndu-se continuarea (deși în ritm încetinit) a procesului de demolare din substanța clădită valoroasă. Aceste pierderi se datorează: persistenței vechilor concepții și a inerției mecanismului construit de fosta Lege a sistematizării, procesului de privatizare și reîmproprietărire în agricultură, eliberării unor forțe, tendințe sau deziderate îndelung oprimate (clădirea sau extinderea unor biserici, repararea clădirilor particulare). S-a încercat lămurirea celor în cauză, s-a dat asistență tehnică, s-a cerut prezentarea proiectelor spre avizare la C.N.M.A.S.I., s-a dispus oprirea șantierelor, s-a recurs la intervenția procuraturii.

Avizare. De la înființare la D.M.A.S.I. s-au înregistrat peste 2 500 adrese din care majori-

tatea privesc probleme de avizare a documentațiilor. În acest interval s-au eliberat cca 130 avize (dintre care destule respingeri de documentații), aproape 1/4 fiind prezentate în C.N.M.A.S.I. ca referindu-se la obiective de deosebită importanță. Activitatea de avizare (desfășurată la nivelul referențelor, secțiunilor de specialitate din C.N.M.A.S.I., a Comitetului director, sau în ședințele plenare ale C.N.M.A.S.I.) este îngreunată de lipsa unui cadru legal, de persistența mentalităților vechi la destui beneficiari, de absența arhivei tehnice, precum și de condițiile de lucru în spații aglomerate. Trebuie amintite aici și situațiile repetate de nerespectare a avizelor C.N.M.A.S.I. (chiar de către unele instituții de stat și de contestarea atribuțiilor și competențelor acesteia derivînd din Decretul 91/1991. Intervențiile către Guvern decurgînd de aici au rămas fără răspuns.

Protecție și restaurare. Pe baza schiței pentru planul de protecție și restaurare pe 1990 propusă de D.M.A.S.I. și validată de C.N.M.A.S.I. s-au luat în considerare lucrări însumînd inițial 80 milioane lei (dublul nominal al ultimului buget al D.M.I.A.). Datorită întîrzierii în virarea fondurilor reduse la 14,5 milioane lei, dar mai ales a pregătirii insuficiente a fondului de lucru (proiecte, șantiere), a lipsei materialelor și utilajelor, nu a putut fi folosit decît o parte din bugetul propus inițial. Au fost lansate cca 120 comenzi și s-au încheiat cca 90 contracte, majoritatea de proiectare (cca 80) și restul, în proporții egale, de investiții și execuție. În prezent se pregătesc contracte pentru 1991, apreciîndu-se ca necesare fonduri între 250 și 400 milioane lei, funcție de viitoarele creșteri de prețuri la materiale și manoperă.

Potrivit recomandărilor C.N.M.A.S.I. o pondere o constituie lucrările de oprire a degradării, de salvare și protecție a unor monumente, documentațiile de restaurare și punere în valoare urmînd a fi pregătite pentru etapa următoare.

Perspective. În prezent se încearcă pregătirea structurilor viitoare ale C.N.M.A.S.I. și D.M.A.S.I. Cele opt Comisii teritoriale au fost înființate, dar nu toate activează. Se pune acut problema descentralizării activității D.M.A.S.I. prin dezvoltarea unor filiale locale. Evident, este necesar un minim de dotare (sedii, telefonie, eventual un terminal de calculator), mijloace de multiplicare și de transport. O problemă stringentă este cea a personalului calificat: înființarea unei secții de restaurare în cadrul Institutului de Arhitectură urmînd a fi dublată

prin cursuri postuniversitare în diverse instituții de învățământ superior. În felul acesta (pornind de la colectivul de proiectare preluat de la Institutul de Arte Plastice) se vor putea pune bazele Secției de Restaurare, prevăzută în proiectul Legii Monumentelor. Mai dificilă va fi constituirea unității de specialitate pe lucrări de conservare, restaurare și punere în valoare.

Pentru valorificarea fondului clădit se are în vedere constituirea unei Eforii a monumentelor, cu rol de administrație și exploatare, pentru a sprijini material toate activitățile în domeniu. Zestrea acestei case este în curs de formare, astfel că într-o perspectivă nu prea îndepărtată să poată fi constituită spre folosul general.

PETER DERER

INTERVIU CU DR. CHRISTOPH MACHAT

Delegat al președintelui ICOMOS, dr. Roland Silva, și reprezentant al Oficiului pentru Protecția Monumentelor din Renania (Landchaftsverband Rheinland Amt für Denkmalpflege), dr. Christoph Machat a fost oaspetele Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice în perioada 6—10 noiembrie 1990. Cu ocazia contactelor avute cu conducerea și specialiștii acestei instituții au fost relevate preocupările științifice comune și necesitatea intensificării unei cooperări directe cu instituțiile de profil din Germania, a obținerii unui sprijin material care să contribuie la refacerea patrimoniului arhitectural și istoric românesc supus, în ultimii ani mai ales, la distrugeri sistematice.

Legi — mentalități

ELISABETA RUȘINARU: Specialiștii noștri, unii dintre ei foști colegi de care vă leagă afectiv începuturile formației profesionale în cadrul D.M.I., s-au arătat interesați în discuțiile purtate cu dv. de cunoașterea modului cum este organizată activitatea pe care o desfășurați acum în Germania în domeniul protecției monumentelor și, de asemenea, în cunoașterea legilor care le guvernează.

CHRISTOPH MACHAT: Pentru monumentele istorice și întregul evantai de aspecte ce concură la buna lor păstrare în timp, avem o legislație foarte bună, corelată cu restul legilor țării (landului), vizînd toate domeniile de activitate, de aceea la aplicarea în practică a legii monumentelor există înțelegere la toate nivelurile administrative, astfel că se implică toate instanțele, de la administrația locală pînă la autoritățile centrale. Administrația locală răspunde de păstrarea patrimoniului corespunzător, desigur, listelor de monumente elaborate de Oficiul de monumente și are obligația între-

ținerii și protejării monumentelor. La cele spuse anterior, exemplific cu «Legea federală a construcțiilor» care prevede și regimul zonelor de protecție, a căror marcare în teren este destul de mare, tocmai pentru ca să nu se intervină oricum; rezervațiile respective intră deci sub incidența legii de construcții, a legii fondului funciar etc. ale țării. Oficiile de specialitate din nordul Renaniei au statut consultativ, definit prin lege, există relații de colaborare bine înțelese între factorii responsabili de starea monumentelor, fără piedici în exercitarea controlului de către persoana care răspunde de problemele dintr-o zonă și care nu are nevoie de alte aprobări odată ce monumentul a fost inclus pe listă; de asemenea, menționez faptul că peste cuvîntul referentului de la Oficiul de monumente, administrația locală nu poate trece, decît antrenînd foruri superioare.

Pe de altă parte există și o mentalitate favorabilă vizavi de monumente, de patrimoniul constituit și ca urmare a faptului că se exercită